वेगेन महता नावं प्राकर्षल्लवणाम्भसि। स च तांस्तारयन्नावा समुद्रं मनुजेश्वर।
नृत्यमानमिवोर्म्मीभिर्गर्जमानमिवाम्भसा। क्षोभ्यमाणा महावातैः सा नौस्तस्मिन्महोदधौ।
घूर्णते चपलेव स्त्री मत्ता परपुरञ्जय। नैव भूमिर्न च दिशः प्रदिशो वा चकाशिरे।
सर्व्वमाम्भसमेवासीत् खं द्यौश्च नरपुङ्गव। एवम्भूते तदा लोके सङ्कुले भरतर्षभ। १२७९०
अदृश्यन्त सप्तर्षयो मनुर्म्मत्स्यस्तथैव ह। एवं बहून् वर्षगणांस्तां नावं सोऽथ मत्स्यकः।
चकर्षातन्द्रितो राजंस्तस्मिन् सलिलसञ्चये। ततो हिमवतः शृङ्गं यत्परं भरतर्षभ।
तत्राकर्षत्ततो नावं स मत्स्यः कुरुनन्दन। अथाब्रवीत्तदा मत्स्यस्तानृषीन् प्रहसन् शनैः।
अस्मिन् हिमवतः शृङ्गे नावं बध्नीत माचिरं। सा बद्धा तत्र तैस्तूर्णमृषिभिर्भरतर्षभ।
नौर्म्मत्स्यस्य वचः श्रुत्वा शृङ्गे हिमवतस्तदा। तच्च नौबन्धनं नाम शृङ्गं हिमवतः परं। १२७९५
ख्यातमद्यापि कौन्तेय तद्धि भरतर्षभ। अथाब्रवीदनिमिषस्तानृषीन् सहितस्तदा।
अहं प्रजापतिर्ब्रह्मा यत्परं नाधिगम्यते। मत्स्यरूपेण यूयञ्च मयाऽस्मान्मोचिता भयात्।
मनुना च प्रजाः सर्व्वाः सदेवासुरमानुषाः। स्रष्टव्याः सर्व्वलोकाश्च यच्चेङ्गं यच्च नेङ्गति।
तपसा चापि तीव्रेण प्रतिभाऽस्य भविष्यति। मत्प्रसादात् प्रजासर्गे न च मोहं गमिष्यति।
इत्युक्त्वा वचनं मत्स्यः क्षणेनादर्शनङ्गतः। स्रष्टुकामः प्रजाश्चापि मनुर्व्वैवस्वतः स्वयं। १२८००
प्रमूढोऽभूत् प्रजासर्गे तपस्तेपे महत्ततः। तपसा महता युक्तः सोऽथ स्रष्टुं प्रचक्रमे।
सर्व्वाः प्रजा मनुः साक्षाद्यथावद्भरतर्षभ। इत्येतन्मात्स्यकं नाम पुराणं परिकीर्त्तितं।
आख्यानमिदमाख्यातं सर्व्वपापहरं मया। य इदं शृणुयान्नित्यं मनोश्चरितमादितः।
स सुखी सर्व्वपूर्णार्थः सर्व्वलोकमियान्नरः।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि मार्कण्डेयसमास्यापर्व्वणि वैवस्वतोपाख्याने सप्ताशीत्यधिकशततोऽध्यायः॥ १८७॥

॥ वैशम्पायन उवाच॥ ततः स पुनरेवाथ मार्कण्डेयं यशस्विनं। पप्रच्छ विनयोपेतो धर्म्मराजो युधिष्ठिरः। १२८०५
नैके युगसहस्रान्तास्त्वया दृष्टा महामुने। नचापीह समः कश्चिदायुष्मान् दृश्यते तव।
वर्ज्जयित्वा महात्मानं ब्रह्माणं परमेष्ठिनं। न तेऽस्ति सदृशः कश्चिदायुषा ब्रह्मवित्तम।
अनन्तरीक्षे लोकेऽस्मिन् देवदानववर्ज्जिते। त्वमेव प्रलये विप्र ब्रह्माणमुपतिष्ठसे।
प्रलये चापि निर्वृत्ते प्रबुद्धे च पितामहे। त्वमेकः सृज्यमानानि भूतानीह प्रपश्यसि।
चतुर्व्विधानि विप्रर्षे यथावत् परमेष्ठिना। वायुभूता दिशः कृत्वा विचिन्वापस्ततस्ततः। १२८१०
त्वया लोकगुरुः साक्षात् सर्व्वलोकपितामहः। आराधितो द्विजश्रेष्ठ तत्परेण समाधिना।
स्वप्रमाणमयो विप्र त्वया कृतमनेकशः। घोरेणाविश्य तपसा वेधसो निर्ज्जितास्त्वया।
नारायणाङ्गप्रख्यस्त्वं साम्परायेऽतिपश्यसे। भगवानेकशः कृत्वा त्वया विष्णोश्च विश्वकृत्।
कर्णिकोद्धरणं दिव्यं ब्रह्मणः कामरूपिणः। रत्नालङ्कारयोग्याभ्यां दृग्भ्यां दृष्टस्त्वया पुरा।
तस्मात्तवान्तको मृत्युर्जरा वा देहनाशिनी। न त्वां विशति विप्रर्षे प्रसादात् परमेष्ठिनः। १२८१५